

PATVIRTINTA

Marijampolės profesinio rengimo centro
direktorius 2024 m. rugsėjo 02 d.
įsakymu Nr. V1-141

**MOKINIO, BESIMOKANČIO EKSPEDITORIAUS SPECIALYBĖS
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
NR. 2-36**

I. BENDRI REIKALAVIMAI

1. Vykdėti Marijampolės PRC darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda profesijos mokytojas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
2. Praktinių užsiėmimų metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
3. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
4. Darbo vietoje neturi būti pašalinių žmonių.
5. Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis
6. Mokiniui draudžiama dirbti pneumatinais ir elektriniais įrankiais, naudotis automobiliniu keltuviu, jei jis nėra apmokytas neinstrukuotas, kaip reikia saugiai dirbti šiais įrankiais ir įrengimais.
7. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą.
8. Draudžiama be profesijos mokytojo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus profesijos mokytojo leidimą.
9. Mokinys turi žinoti mokykloje, įmonėje, darbo vietose (objektuose) esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Judančios mašinos dalys		Įspėjimas. Pavojus prispausti
	Įspėjimas. Krentantys daiktai		Įspėjimas. Pavojus nukirsti pirštus
	Įspėjimas. Galima susižeisti galvą		Įspėjimas. Karšti paviršiai
	Įspėjimas. Slidus paviršius		Įspėjimas. Pavojus įkristi

	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga			Įspėjimas. Degi medžiaga
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis privalomasis veiksmas			Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius			Būtina avėti apsauginius batus
	Būtina naudoti apsauginius akinius			Būtina mūvėti apsaugines pirštines
	Būtina dėvėti apsauginį šalną			Būtina dėvėti kepuraitę
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis draudžiamasis ženklas			Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį			Draudžiama rūkyti
INFORMACINIAI ŽENKLAI				
	Rinkimosi vieta			Rūkymo vieta
	Pirmoji pagalba			Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai			Avarinis išėjimas
 	Evakuacinis išėjimas į kairę		 	Evakuacinis išėjimas į dešinę
	Gesintuvas			Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas			Gaisro aliarmo skelbimo vieta

IŠPĖJAMASIS ŽENKLAS - ŽENKLAS AR UŽRAŠAS, KURIS IŠPĖJA APIE GALIMĄ PAVOJŲ AR RIZIKĄ, NAUDOJANT CHEMINES MEDŽIAGAS					
Senas simbolis	Reikšmė		Naujas simbolis	Reikšmė	Priedas
	T+ Labai nuodingas	➔		Ūmus toksiškumas	Pavojus
	T Nuodingas	➔		Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu	Pavojus/ dėmesio
	Xn Kenkia sveikatai	➔		Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu	Pavojus/ Dėmesio
	Dirgina				
Senas simbolis	Reikšmė		Naujas simbolis	Reikšmė	Priedas
	C Ėsdina	➔		Korozinės medžiagos	Pavojus
	E Gali sprogti	➔		Sprogios medžiagos	Pavojus/ dėmesio
	F+ Labai degus	➔		Degios medžiagos	Pavojus/ dėmesio
	F Lengvai užsiliepsnoja	➔		Degios medžiagos	Pavojus/ dėmesio
	O Sukelia gaisrą	➔		Oksiduojančios medžiagos	Pavojus
	N Pavojingas aplinkai	➔		Keliančios pavojų aplinkai medžiagos	Dėmesio

Pastaba: Naujas ES reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, vadinamasis KŽP reglamentas, įsigaliojo 2009 m. sausio 20 d. KŽP reglamentas laipsniškai pakeis Pavojingų medžiagų direktyvą (67/548/EEB) ir Pavojingų preparatų direktyvą (1999/45/EB). Abi direktyvos bus panaikintos 2015 m. birželio 1 d., tačiau nauji medžiagų klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo reikalavimai turi būti taikomi jau nuo 2010 m. gruodžio 1 d.

10. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojus
 Automobilio ir įrankių eksploatavimo reikalavimų	Galimos traumos, sunkūs sužeidimai.	Automobilio techninė būklė turi būti periodiškai patikrinama, jo įrenginiai turi būti tvarkingi, atitinkantys automobilį pagaminusios gamyklos eksploatacijos

nesilaikymas. Netvarkinga transporto priemonė		reikalavimus. Nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploataavimo reikalavimų.
 Gaisro pavojus	Galimos traumos, nudegimai, sunkūs sužeidimai.	Automobilio elektros įrangos būklė turi užtikrinti kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo; akumuliatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, be iškilimų ir kitų pažeidimų.
 Cheminės medžiagos (benzinas, tepalai, išmetamosios dujos ir kt.)	Galimi apsinuodijimai.	Stengtis neįkvėpti cheminių medžiagų garų, esant galimybei stovėti, kad vėjas pūstų cheminių medžiagų garus nuo darbuotojo, o ne į jį. Tiesiogiai liečiantis su minėtomis cheminėmis medžiagomis, būtina rankas apsaugoti pirštinėmis. Nelaikyti uždaroje patalpoje automobilio su dirbančiu varikliu.
  Krentantys daiktai. Krovinio užgriuvimas. Pakeltas kroviny	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi. Nestovėti po pakeltu, keliamu kroviniu. Krovinių kėlimo zonoje dėvėti apsauginį šalną.
Šlapias, duobėtas kelias, pavojingi kelio vingiai ir susiaurėjimai, stačios nuokalnės ir įkalnės, pavojingi kelkraščiai, intensyvus eismas ir t.t.	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Transporto priemonę vairuoti atsakingai, laikytis Kelių eismo taisyklių.
Neprognozuojami stichiniai gamtos reiškiniai, klimatinės sąlygos – vanduo, lapai, sniegas, ledas	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Būtina pasirinkti saugų judėjimo greitį, naudoti tvarkingas, atitinkančias metų laiką padangas.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Kritimas iš aukščio – galimos sunkios, net mirtinos traumos: palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones (kopėčias, lipynes), dirbant aukštyje, apžiūrint ir tvarkant tentą, būti atsargiam, dėvėti darbui skirtas asmenines apsaugos priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
  Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (kabinos, laiptų, praėjimų), nedelsiant jas išvalyti. Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais.
Nuovargis ir mieguista vairuojančiojo būklė, sveikatos sutrikimai	Galimos avarijos, traumos, sunkūs sužeidimai.	Būtina pasirinkti saugų judėjimo greitį. Reikalui esant sustoti pailsėti. Vairuojant transporto priemonę ar vairavimo pertraukų metu pasijutus blogai, pajutus ūmius ligos požymius ar pakilus darbuotojo kūno temperatūrai, nedelsiant sustoti pranešti tiesioginiam vadovui ir kviešti pagalbą.
Psichologinė įtampa, stresas, smurtas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai. Dėl smurto galimi įvairūs kūno sužalojimai, todėl reikia vengti konflikto su chuliganiškai nusiteikusiaisiais asmenimis. Apie juos pranešti policijai, tiesioginiam

		vadovui arba darbdaviui. Pranešimui apie pavojų turi būti mobilus telefonas ar kita ryšio priemonė.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinų viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (reglamentuojamas krovinio svoris svyruoja nuo 3 iki 16 kilogramų moterims ir nuo 5 iki 25 kilogramų vyrams).
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.
Darbas krovinų pakrovimo zonose (krovinų užgruvinimas), mechanizmų, transporto judėjimo zonose	Galimos avarijos ir traumos.	Nestovėti po keliamais ar kraunamais kroviniais, saugotis judančio transporto, vaikščioti tik numatytais takais ir praėjimas.

11. Mokinys privalo naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

12. Transporto priemonėje turi būti pirmosios pagalbos rinkinys, gesintuvas, avarinio sustojimo ženklas, šviesą atspindinti signalinė liemenė (1 pav.).

1 pav. Saugumo rinkinys automobilyje

13. Krovininiai automobiliai turi būti aprūpinti tvarkingu įrankių ir įtaisų rinkiniu pagal techninius reikalavimus, tvarkingi, visiškai sukomplektuoti, jų techninė būklė turi užtikrinti saugų jų darbą.

14. Susipažinti su priskirtos transporto priemonės gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu bei reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.

15. Esant plikšalai, lijudrai nuvalyti palipimui skirtas apledėjusias, apsnigtas automobilio dalis (laiptelius, pakopas ir pan.).

16. **MOKINIO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ.** Mokinys, prieš pradėdamas vairuoti, turi atkreipti dėmesį į vairo mechanizmo, šviesos ir garso signalų, stabdžių, padangų, stiklų tvarkingumą. Periodiškai tikrinti kuro, tepalų, stabdžių skysčio kiekį.

17. Vairuodamas transporto priemonę, mokinys privalo būti užsisėgęs saugos diržą.

18. Mokinys įlipdamas bei išlipdamas į/iš automobilio kabinos, privalo iš kabinos išlipti/išlipti lėtai, tam skirtomis pakopomis (jei jos yra), laikytis automobilio eksploataavimo instrukcijoje nurodytos išlipimo schemas (pavyzdys – Priede), nešokinėti iš kabinos ar kėbulo, nuo kėbulo nultipti inventorinėmis kopėtėlėmis.

19. Įlipti į krovininio automobilio kabiną žiūrint į priekį arba/ir išlipti iš krovininio automobilio kabinos reikia atbulomis (2 pav.).

20. Saugiai laikytis: viena ranka už rankenos ir kita ranka už laikymosi strypo

(štangos).

2 pav. Saugus įlipimas ir išlipimas į arba iš krovininio automobilio kabinos

21. Draudžiama lipti ar išlipti rankose laikant daiktus (maisto produktus, krovinio dokumentus ir kt.).

22. Įlipant ir išlipant į arba iš krovininio automobilio kabinos žengti saugiai: batą ant krovininio automobilio pakopos statyti dideliu plotu. Draudžiama dėvėti medkurpes, šlepetes. Avėti patvarią avalynę.

23. Nedėti jokių kilimėlių kojoms patekimo į automobilio kabiną vietose (laiptų ir kt.). Kojų kilimėlis sumažina žengimo saugą ant laiptelių.

24. **MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU.** Įlipant į pakrovimo paviršių (kėbulą) ir išlipant iš jos, naudotis prie transporto priemonės įrengtomis patekimo ir pasilaikymo priemonėmis (3 pav.).

25. Draudžiama įlipti ir išlipti lipant per padangas, ratlankius, ratų stebules arba transporto priemonės apačioje įrengtas apsaugas.

26. Krovininį automobilį statyti taip, kad kabinos durys galėtų visiškai atsidaryti.

3 pav. Naudoti įrengtas patekimo priemones

27. Pastatymo vieta turi būti lygi ir pakankamai apšviesta.

28. Prieš išlipant iš automobilio, įsitikinti, kad situacija kelyje saugi ir neatvažiuoja kitas automobilis. Būti atsargiam ir atidžiam, kad išlipant iš transporto priemonės nesuklupti, nepaslysti, nenugriūti, nepakliūti po lenkiančia mašina.

29. Pastatytą transporto priemonę mokinys turi apsaugoti nuo nenumatyto pajudėjimo. Tai neleidžia, pvz., priekaboms pavažiuoti dėl išimtinio atsikabinimo.

30. Transporto priemonių pajudėjimui galima užkirsti kelią tokiomis priemonėmis:

30.1. **ant lygaus paviršiaus:**

30.1.1. užtraukiant rankinius stabdžius arba

30.1.2. įjungiant mažiausią pavarą transporto priemonėse su mechanine pavara;

30.2. **ant labai nelygaus paviršiaus ar vietovės:**

30.2.1. užtraukiant rankinius stabdžius ir panaudojant pakišamuosius pleištus (kaladėles) (jie turi būti dedami iš transporto priemonės riedėjimo krypties pusės) (4 pav.) arba

30.2.2. užtraukiant rankinius stabdžius ir įjungiant mažiausią priešpriešinę pavarą;

4 pav. Pakišamų pleištu padėjimas riedėjimo kryptimi

30.3. **atsiradus pavojų keliančioms jėgoms transporto priemonės išilgine kryptimi, pvz., užvažiuojant krautuvui:** užtraukiant rankinius stabdžius ir padedant iš abiejų pusių pakišamuosius pleištus (5 pav.).

5 pav. Pakišamųjų pleištu padėjimas iš abiejų pusių, kai užvažiuojama krautuvu

31. Jeigu tentų uždengimui ir nuėmimui arba tentų užraktų ir munitinės šniūrų įtempimui arba pašalinimui neįrengtos jokios patekimo priemonės, tokiu atveju būtina naudoti kopėčias.

32. Tvarkant tentą būtina naudotis tik inventorinėmis kopėčiomis ar lipynėmis.

33. Pristatomosios kopėčios turi:

33.1. būti pakankamo ilgio; ilgis priklauso nuo viršutinio tento užrakto aukščio ir vairuotojo ūgio,

33.2. būti saugios lipimui (su neslidžiomis pakopomis),

33.3. būti apsaugotos nuo nuvirtimo,

33.4. tenkinti standarto LST EN 131-1 reikalavimus ir turėti naudojimo instrukciją (kaip taisyklė, lipdukų formos).

34. Pristatomosios kopėčios rekomenduotinos su:

34.1. **reguliuojamomis kojomis** (6 pav.). Atsižvelgiant į pastatymo kampą, susidaro didesnis atraminis paviršiaus plotas ant pagrindo;

6 pav. Reguliuojamos kopėčių kojos

34.2. **kopėčių kojų praplatinimu** (7 pav.). Tai sumažina riziką nuvirsti į šoną.

7 pav. Kopėčių kojų praplatinimas

35. Naudodamas pristatomas kopėčias, mokinys turi pasirūpinti, kad:

35.1. **jos būtų apsaugotos nuo nuvirtimo**. Tai galima pasiekti, pvz., naudojant diržus (pririšant) (8 pav.),

8 pav. Diržai kopėčioms- įtaisais pristatomų kopėčių užkabinimui prie tento

35.2. *statant kopėčias nuo 65 0 iki 75 0 kampu* (9 pav.),

9 pav. Teisingas kopėčių pastatymo kampas

36. Naudojant pristatomas kopėčias ir jas tvirtinant prie automobilio (10 pav.), patikrinti:

- 36.1. ar diržai nėra pažeisti, susidėvėję, ar neįtrūkę;
- 36.2. ar pilnai sukomplektuotas kopėčių užtvirtinimo įtaisas;
- 36.3. ar veržlės, kuriomis kopėčios pritvirtinamos prie diržo, prisuktos iki galo;
- 36.4. ar tvarkingas diržo ilgį reguliuojantis įtaisas.

10 pav. Pristatomų kopėčių naudojimas

37. Prieš permetant kopėčių užtvirtinimo įtaiso (diržo) galą su kabliu, reikia įsitikinti, kad

kitoje mašinos pusėje nėra žmonių, arba jie yra saugiu atstumu.

38. Patikrinti, ar kopėčios neįlenktos. Naudoti tik pakankamo aukščio kopėčias.

39. Kopėčių pakopos arba skersiniai turi būti patikimai ir patvariai sujungti su ilginiais ir išdėstyti tolygiai.

40. Medinių kopėčių negalima dažyti dažais, kurie paslepia medienos defektus.

41. Medines kopėčias apsaugoti nuo atmosferos ir temperatūros poveikio.

42. Nenaudoti sugadintų kopėčių: medinių kopėčių įlūžusiais ilginiais ir skersiniais, deformuotų arba įtrūkusių metalinių kopėčių.

43. Netaisyti medinių kopėčių įskilusių ilginių, skersinių turėklų.

44. Draudžiama naudoti skečiamas kopėčias kaip pristatomas.

45. Naudojant išskleidžiamas kopėčias, uždengti apdangalą (tentą) ar jį nuleisti reikia pasilypėjus ant kopėčių, kuriose yra fiksatoriai, neleidžiantys joms išsiskėsti. Kopėčių apatiniai galai turi turėti aštrius metalinius (statant ant grunto) arba guminius (statant ant medinių, cementinių, lygių ir glotnių dangų) antgalius. Periodiškai kopėčios bandomos statine apkrova. Kopėčių bandyti nereikia, kol jų pase galioja gamyklos gamintojos nurodyta garantija. Neatitinkančias standarto, neišbandytas ar pažeistas kopėčias naudoti draudžiama, mokinyms privalo jas pakeisti geromis.

46. Tvarkyti tentą stovint ant kopėčių ar lipynių galima užsilipus ne aukščiau kaip 1 m iki jų viršaus.

47. Stovint ant kopėčių ar lipynių draudžiama:

47.1. statyti kopėčias ant nestabilių daiktų ir konstrukcijų;

47.2. atremti kopėčias į netvirtas konstrukcijas, atremti tik kopėčių skersiniu;

47.3. tempti laidus, apdangalą (tentą) ir kt.;

47.4. prilaikyti aukštyje sunkius svorius ar nepatogius slystančius daiktus;

47.5. vienam dirbti aukštyje, pravažiavimuose, praėjimuose ir pan.;

47.6. dirbti užsilipus ant paskutinio arba priešpaskutinio aukščiausio skersinio, jeigu ne įrengti turėklai ar atramos;

47.7. kelti ir nuleisti krovinį;

47.8. dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis;

47.9. siekti pasilenkiant į šoną. Jei reikia pasiekti toliau, nei pasiekama ištiesus ranką, reikia perstatyti kopėčias.

48. Draudžiama dirbti ant kopėčių esant liūčiams, plikledžiui, stipriam lietaui, perkūnijai, taip pat kai vėjo greitis 15 m/s arba didesnis.

49. Tvarkant apdangalą keliese, savo veiksmus derinti tarpusavyje.

50. Vairuojant krovininį automobilį:

50.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;

50.2. atsižvelgiant į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę laikytis tokio atstumo nuo priekyje važiuojančio transporto, kad neatsitrenkti, jeigu teks stabdyti;

50.3. nedelsiant sustoti, sugedus automobiliui;

50.4. periodiškai tikrinti ir imtis priemonių akmenims bei kitiems daiktams, įstrigusiems

tarp ratų padangų pašalinti.

51. Naudoti garsinį signalą:

51.1. pradėdant važiuoti atbuline eiga;

51.2. visais kitais galimais susidūrimo su žmonėmis ar kitomis transporto priemonėmis atvejais.

52. Paduodamas automobilį atbuline eiga, mokinys privalo įsitikinti, kad jo niekas nelenkia ir kad arti nėra žmonių arba kokių nors kitų kliūčių. Esant blogam matomumui iš užpakalio (dėl krovinio kėbule, išvažiuojant atbuline eiga iš vartų ir t.t.) mokinys turi reikalauti, kad jam būtų priskirtas žmogus signalizavimui, kada gali važiuoti automobilis.

53. Sustabdžius automobilį būtina įjungti stovėjimo stabdį.

54. Sukabinimą ir atkabinimą su priekaba ar puspriekabe galima atlikti tik lygioje, neslidžioje, horizontalioje kietos dangos aikštelėje. Atjungus nuo puspriekabės oro slėgio žarnas, puspriekabės ratai užblokuojami.

55. Automobilio sukabinimą ir atkabinimą su puspriekabe negalima atlikti pastačius pakrovimui ar iškrovimui, prie rampos, kai neužtikrinamas stabilus puspriekabės pastatymas, įvežant krovinį krautuvu. Mokinys privalo stebėti pakrovimą, pasitraukęs per saugų atstumą.

56. Transporto priemonės negali būti pastatytos prie krovimo rampos įstrižai, kadangi tai yra vienas iš veiksnių nelaimingam atsitikimui įvykti dėl:

56.1. netolygios krovimo tiltelio apkrovos,

56.2. krovimo plokštės nuvirtimo ar nuslydimo,

56.3. kritimo pavojaus iš abiejų krovimo tiltelio šonų: krautuvui, transportuojamiems daiktams ar krovikui.

57. Kritimo rizika yra padidinta, jeigu krovimo rampa arba krovimo tiltelis yra siauresnis negu transporto priemonės krovimo paviršius.

58. Tamsiu paros metu sustabdžius krovinį automobilį neapšviestuose ruožuose ir keliuose, įjungti mažuosius žibintus arba artimą šviesą ir galinę raudoną šviesą. Pervežant negabaritinį krovinį, krovinio gale turi būti raudonas signalas, ir ne gabaritų žymėjimas. Automobilis privalo stovėti ant kelkraščio.

59. Ilgam sustabdžius transporto priemonę su netvarkingais apšvietimo įtaisais, galinio borto kairėje pusėje pakabinti žibintą ir pastatyti avarinį ženklą, mokinys privalo imtis priemonių, kad automobilio nenuvartų (paimti uždegimo raktą, uždaryti stiklus, užrakinti dureles ir pan.).

60. Važiuodamas riboto matomumo sąlygomis (mažesnio, kaip 20 m, kai rūkas, lietus, dulkės, sniega), sumažinti greitį.

61. Važiuojant posūkiuose reikia laikytis didelio spindulio lanko. Važiuojant atbuline eiga, reikia specialių įrenginių užfiksuoti priekabos priekinę ašį.

62. Priverstinai sustojus automobiliui, važiuojamojoje kelio dalyje, būtina įjungti avarinę signalizaciją, užsidėti šviesą atspindinčią signalinę liemenę, pastatyti avarinio sustojimo ženklą. Reikalui esant kviestis pagalbos.

63. Netvarkingus automobilius reikia vilkti techninės pagalbos automobiliais, kurie turi prikabinimo įtaisus.

64. Atlikti smulkų transporto priemonės remontą gali tik darbuotojas, kuris tai moka atlikti ir turi tam reikalingus įrankius.

65. Visus prietaisus ir įrankius naudoti tik pagal paskirtį, vadovaujantis įrenginio gamyklos – gamintojos nurodytais eksploatavimo reikalavimais.

66. Atliekant smulkų transporto priemonės remontą:

66.1. remontuodamas automobilį kelionėje, darbuotojas privalo laikytis saugos reikalavimų, nustatytų automobilio remontui ir techniniam aptarnavimui;

66.2. naudoti tik standartines, šiam automobiliui skirtas detales;

66.3. dirbant smūginiais įrankiais, reikia užsidėti apsauginius akinius su nedūžtamais stiklais;

66.4. naudotis tik tvarkingais rankiniais įrankiais bei pagalbinėmis priemonėmis. Rankiniai įrankiai turi būti neapgadintais galais. Galvutė turi būti glotni, nešerpetotomis ir neaštriomis šoninėmis briaunomis. Rankenos pagamintos iš kieto valkaus medžio. Veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rakto ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, pailginti raktą prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį, taip pat atsukant veržlės raktą mušti plaktuku. Dildės turi būti tvirtai įleistos į rankenas, suveržiamas metaliniais žiedais;

66.5. norint pakeisti automobilio ratą, sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, įjungti stovėjimo stabdį, įjungti pavarą, pastatyti avarinio sustojimo ženklą. Dirbant transporto judėjimo vietose (pvz.: šalikelėje, transporto sustojimo aikštelėse ir pan.), užsidėti šviesą atspindinčią signalinę liemenę.

67. Nedidelio remonto ar apžiūros metu kabiną pakelti hidrauliniu cilindru, kol ji persivers per savo svorio centro ašį, kad būtų išvengta savaiminio kabinos nusileidimo ant vairuotojo, atliekančio remonto darbus variklio dalyje. Perversta kabina laikosi ant pilnai išsitraukusių hidraulinių cilindrų. Kad nuo kabinos svorio cilindrai neišsinerėtų, kabiną būtina pritvirtinti papildomai apsaugine atrama ar lynu prie vilkiko rėmo.

68. Automobilio techninis patikrinimas:

68.1. užvažiuojant ar nuvažiuojant nuo estakados ar apžiūros duobės, šalia neturi būti žmonių, daiktų;

68.2. užvažiavus ant estakados ar apžiūros duobės, reikia įjungti rankinį stabdį, po automobilio ratais padėti atramas ir kabinoje ant vairo pakabinti lentelę su užrašu „VARIKLIO NEUŽVESTI - DIRBA ŽMONĖS“;

68.3. automobiliui pakelti naudojamus kėliklius statyti ant tvirto ir lygaus paviršiaus;

68.4. pakėlus automobilį, po juo padedamos išbandytos ir automobilio svorį atitinkančios atramos;

68.5. automobilio padangos permontuojamos dirbtuvėse ant specialių stendų, prieš tai išleidus iš jų orą;

68.6. sumontuotos padangos pripučiamos specialiuose stenduose arba naudojant kitas saugos priemones, kad pučiant padangą neiššoktų iš rato padangą fiksuojantis žiedas;

68.7. atliekant automobilio techninį patikrinimą draudžiama: užvesti variklį, kai reguliuojamos automobilio maitinimo ir uždegimo sistemos; naudoti pristatomąsias lipynes; naudoti nešiojamąsias lempas, kurių įtampa viršija 50 V; akumulatoriaus baterijas tikrinti trumpuoju jungimu; naudotis prietaisais, įrankiais, įrenginiais ir kitomis priemonėmis, jei neišmokytas su jais dirbti.

69. Pakraunant ir iškraunant krovinius vadovautis krovos darbų organizavimo reikalavimais.

70. Krovos darbai rankomis – tai veiksmai, kai vienas ar keletas asmenų krovinį (daiktą, įrenginį ar kt.) kelia, laiko, neša, remia, leidžia, stumia, traukia, ridena ar kitaip gabena, o šie veiksmai savo pobūdžiu dėl nepalankių darbo sąlygų kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai,

ypač susižaloti nugarą.

71. Krovinį keliant rankomis, gali kilti pavojus susižaloti, ypač nugarą, jei krovinys yra: sunkus arba didelis, griozdiškas arba nepatogus suimti (paimti), nestabilus arba jo turinys sunkiai perkeliamas, tokioje padėtyje, kad turi būti laikomas arba juo turi būti manipuluojama per atstumą nuo liemens, arba liemenį lenkiant arba sukant, galintis sužeisti darbuotojus, susidūrus, dėl savo kontūrų ir (arba) konsistencijos.

72. Nešant krovinį rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

73. Nešant krovinius dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinų per galvą.

74. Padėjus krovinį, įsitikinti, ar jis stovi stabiliai.

75. Transporto priemonių užpakalinės pusės atidarymas turi būti atliekamas per tentą, sujungtą su užpakaline sienele, užpakalines dureles, žaliuzinius vartus arba galinius keltuvus.

76. Nuvirtęs krovinys dažniausiai spaudžia šiuos įrenginius. Atidarant krentantis krovinys gali sukelti mirtiną pavojų. Prieš atidarant transporto priemonės kėbulą būtina patikrinti, ar nespaudžia krovinys. Esant galimybei pašalinti atsirandantį krovinio spaudimą.

77. Kai iškraunamos ar pakraunamos transporto priemonės, turinčios tentus ar lentų lankų komponentus, mokinys privalo, prieš tai išimti taip vadinamą šoninę lentą iš lanko lizdo. Tai atliekant krintanti šoninė lenta dažnai sužaloja galvą arba pečius. Vairuotojui yra pavojus, kai jis naudoja šoninę lentą, jos neišsverti iš jam nepasiekiamų viršutinių lentų lizdų.

78. Šoninių lentų saugus išėmimas galimas tik: išimant nuo kopėčių arba panaudojant lazda (11 pav.).

11 pav. Šoninių lentų išėmimas lazda

79. Jeigu prie krovimo rampos pakeliamas arba nuleidžiamas rankomis valdomas transporto mašinos kėbulas pakeliamasis stogelis, prie valdymo svirties, taip vadinamos alkūninės svirties, kyla sužalojimo pavojus. Pavyzdžiui, keliant svirtis staigiai pasisuka padidintu greičiu į viršų dėl nelaukiamai kylančios, aiškios spyruokliavimo jėgos atramos. Svirtis trenkia vairuotojui į krūtinę arba į veidą, jeigu jis yra sukimosi zonoje. Todėl dirbant su alkūnine svirtimi (12 pav.) mokinys turi būti už svirties sukimosi zonos.

12 pav. Būti galima už alkūninės svirties sukimosi zonos

80. Vykdamas krovimo (pakrovimo) ir/arba iškrovimo darbus:

80.1. transporto priemonės pakrovimo/iškrovimo metu, vairuotojui draudžiama būti transporto priemonės kabinoje, pavojuingoje krovos darbų atlikimo vietoje ar po pakeltu kroviniu;

80.2. transporto priemonės pakrovimo metu, mokinys turi suderinti savos veiksmus su pakrovime dalyvaujančiais kitais asmenimis;

80.3. kraunant (iškraunant) automobilį netoli pastatų, tarp pastato ir automobilio turi būti ne mažesnis kaip 0,5 m tarpas, o tarp krovinių rietuvės ir automobilio - ne mažesnis kaip 1 m tarpas;

80.4. kraunant (iškraunant) krovinį nuo estakados, platformos, rampos, kurių aukštis atitinka kėbulo grindų aukštį, automobilis į juos gali atsiremti.

81. Šokinėti nuo krovimo rampų ar krovimo tiltelių draudžiama. Mokinys turi naudotis įrengtais judėjimo keliais.

82. Terminalo teritorijoje mokinys turi vadovautis terminale nurodyta transporto judėjimo schema.

83. Prieš nuvažiuojant nuo krovimo rampos mokinys turi įsitikinti, kad krovimo procesas baigtas, patikrinti, kaip sukrauti ir pritvirtinti kroviniai, ar bus užtikrintas saugus eismas.

84. Krovinio krovimo metu mokinys privalo būti saugioje vietoje.

85. Pajudėti transporto priemonė gali tik tada, kai:

85.1. ant krovimo paviršiaus jau nieko nėra,

85.2. krovimo tiltelis pastatytas į pradinę padėtį,

85.3. pakeliamasis stogelis pastatytas į važiavimo padėtį (uždengtas),

85.4. krovikas gavo leidimą pasišalinti.

86. Prieš pradėdamas važiuoti mokinys turi pasitikrinti, ar:

86.1. krovinio apsaugojimo priemonės tvarkingai atliktos, durys, galiniai keltuvai, brezentas tvarkingai uždaryti arba užfiksuoti;

86.2. išimti pakišamieji pleištai ir tvarkingai sudėti;

86.3. transporto priemonė vizualiai yra saugios naudojimui būklės.

87. Vairuotojui draudžiama:

87.1. eksploatuoti automobilį, jeigu jis neįregistruotas ir nustatyta tvarka neatlikta jo valstybinė techninė apžiūra;

87.2. vairuoti transporto priemonę neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių arba toksinių medžiagų, sergant arba pavargus;

87.3. perduoti vairavimą kitam asmeniui;

87.4. palikti be priežiūros veikiančią automašiną;

87.5. automobilio kabinoje naudoti primusą, lietlėmpę, dujinę plytelę (viryklę) maisto ruošimui ar kitu tikslu;

87.6. išpilti naftos produktus ar jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;

87.7. rūkyti arti kuro bako ir įrenginių, kuriais teka kuras ar tepalai;

87.8. šildyti automobilio agregatus ugnimi;

87.9. naudoti ugnį tikrinant automobilio akumuliatorių ar jį remontuojant;

87.10. automobilio kabinoje laikyti talpas su kuru ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais, skudurais, suteptus kuru ar tepalais;

87.11. vairuojant naudotis mobiliojo ryšio priemonėmis, kai jomis naudojamosi rankomis;

87.12. važiuoti automobiliu su neuždarytomis durimis;

87.13. miegoti automobilyje, veikiant varikliui;

87.14. vežti pakeleivingus asmenis.

88. **MOKINIO VEIKSMAI ĮVYKUS AVARIJAI.** Po kelių eismo įvykio, su juo susiję vairuotojai, privalo:

88.1. nedelsiant sustoti ir pasilikti įvykio vietoje, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, arba pastatyti avarinio sustojimo ženklą (gyvenvietėje 15 - 20 m, o už gyvenvietės 30 - 40 m atstumu nuo transporto priemonės), nejudinti išvietos transporto priemonės ir daiktų, susijusių su įvykiu;

88.2. imtis reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji pagalba nukentėjusiam, iškviešti greitąją medicininę pagalbą, o jei to negalima padaryti, nugabenti nukentėjusius pakeliui važiuojančia arba savo transporto priemone į artimiausią gydymo įstaigą ir grįžti į įvykio vietą;

88.3. apie įvykį pranešti policijai ***bendruoju pagalbos telefonu 112***; užrašyti liudininkus ir laukti, kol atvyks policijos darbuotojai;

88.4. imtis priemonių, kad būtų išsaugoti įvykio pėdsakai ir pasirūpinti, kad būtų galima apvažiuoti įvykio vietą.

89. Jei kelių įvykio metu žmonės nenukentėjo, o materialinis nuostolis nedidelis, vairuotojai, jei sutaria vertindami įvykio aplinkybes ir transporto priemonės neturi gedimų, dėl kurių negalėtų važiuoti, gali atvykti į artimiausią policijos postą, informinti įvykį nustatyta tvarka, prieš tai nubraižę įvykio schemą ir pasirašę po ja.

90. Kilus automobilyje gaisrui, nedelsiant sustoti, nutraukti kuro tiekimą ir atjungti akumuliatorių. Ugnį gesinti gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga. Reikalui esant kviešti ugniagesius ***bendruoju pagalbos telefonu 112***. Užsidegus automobiliui garaže, nedelsiant išvilkti jį iš garažo. Visais atvejais informuoti įmonės vadovą.

91. Mokinys, nukentėjęs dėl nelaimingo atsitikimo darbe, ūmios profesinės ligos ar incidento, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdavį atstovaujančiam asmeniui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

